

Slipjacht

Jagen is zo oud als de mensheid. Zonder de jacht was er geen leven want zowel voor de voeding als de kleding was men eeuwenlang aangewezen op het wild dat men eigenhandig wist te doden.

Tegenwoordig jaagt men om de wildstand verantwoord op peil te houden of voor de sport.

In Nederland wordt er voor de sport niet op levend wild gejaagd. Meestal volgen de honden en de ruiters alleen de geur van een dier, deze wordt verspreid door een slip die door het landschap wordt gesleept. Deze jacht heet een slipjacht, het is jagen zonder te doden iets wat ooit ondenkbaar was.

Jagen om te overleven

In de steentijd wist men met primitieve middelen effectief te jagen. Bij gebrek aan wapens moest men zich behelpen met valkuilen, klemmen en vallen. De komst van brons en ijzer wapentuig (speren, pijlen) maakte deze kuilen overbodig. Nooit was er onderscheid tussen het edele wild, het grofwild en klein wild. Men jaagde op wat voor handen was om in onderhoud te voorzien. Pas in de Middeleeuwen, toen de bevolkingsdichtheid groeide en daarmee ook de jachtdruk toenam, werd de wildstand dunner. De adel begon jachtrechten voor zichzelf te reserveren. Alle jacht op het edele wild (herten, wilde zwijnen en reeën) werd voor het gewone volk verboden. De rijke jachtheren stelden vaak de belangen van de jacht en het wild boven die van de landbouw, beoefend door de horige boeren. Er speelden tegengestelde belangen. In de 17e en de 18e eeuw onttaardde de jacht aan de Franse en Duitse hoven steeds meer door hoofse pronkzucht en gebrek aan sportiviteit. Na het verdwijnen van de omvangrijke landadel in de 19e eeuw kregen bredere kringen van de bevolking weer de mogelijkheid om de jacht te beoefenen. In sommige gebieden werd het wild hierdoor vrijwel geheel uitgeroeid. Dankzij de nodige regels en bepalingen wordt nu de wildstand verantwoord op peil gehouden. De jachttopziener bepaald nu op welk wild gejaagd mag worden door de leden van de jachtvereniging. Stropen en wild jagen is ten strengste verboden.

Jachtrecht

Het jagen is sinds geregeld in de Flora- en Faunawet (1998) die 1 april 2002 van kracht werd. In de loop der eeuwen is er veel gesleuteld aan het recht om te mogen jagen. In het begin van onze jaartelling kwam het recht om te jagen toe aan de eigenaar van de grond. In het feodale tijdperk was het jachtrecht een van de heerlijke rechten (verbonden aan een heerlijkheid, een gebied van een heer). Ten tijde van de Franse Revolutie 1798 werden deze heerlijke rechten afgeschaft. In 1814 tijdelijk in ere hersteld om vervolgens in 1923 geheel van het rechtstoneel te verdwijnen. Vanaf die tijd was de jacht geregeld in de jachtwet van 1923. Nu dus de Flora- en Faunawet.

Wat hebben Artemis en Diana met jagen te maken?

Artemis en Diana zijn figuren uit de klassieke mythologie. Eerstgenoemde is de Griekse jachtgodin en Diana haar Latijnse evenbeeld. De Griekse dichter Homerus (+/- 800 v. C 750 v.)C beschreef Artemis als de godin van de jacht in zijn heldendichten de Ilias en de Odyssee. Als maagdelijke jeugdige godin van de jacht verblijft ze meestal in het gezelschap van haar toegewijde en eveneens maagdelijke nimfen in de vrije natuur. Ze is de schutsgodin van de in het wild levende dieren en heeft een bijzondere band met herten en beren. Haar favoriete wapen is de pijl en boog. Daarnaast wordt zij ook gezien als godin van de vruchtbaarheid en als maangodin. In de beeldende kunst is Artemis veelvuldig weergegeven. Al in de Griekse kunst figureert zij als beschermster van de dieren. Zij staat trots temidden van honden, leeuwen of herten. Eeuwenlang werden vele cultusbeelden aan haar gewijd. In het Valkhof Museum in Nijmegen kun je een van deze cultusbeeldjes bewonderen uit de 2e eeuw. Het terracotta beeldje van 19,5 cm hoog is ooit gevonden in een Romeins graf in Nijmegen. De godin draagt een wapperend gewaad, alsof ze uit de hemel neerdaalt. Op haar hoofd draagt zij een maansikkel en in haar handen een schaal. Zij staat op een halve bol die de hemel voorstelt. Deze Nijmeegse Artemis verwijst duidelijk naar haar als maangodin en niet zozeer naar haar betrokkenheid bij de jacht.

Schilderkunst

In de schilderkunst wordt Artemis door de eeuwen heen dikwijls afgebeeld als koele schoonheid, als viriel jageres met pijl en boog, en vergezeld van herten, honden, beren of leeuwen. De Italiaanse dichter Ovidius (43 v. C. tot 17 n. C.) laat in zijn omvangrijk gedicht de Metamorfosen de godin Diana heersen over de jacht en het dierenrijk. De wonderlijke gedaanteverwisselingen van de vele personages symboliseren de grondgedachte dat alles voortdurend in beweging is, niets blijft, niets verdwijnt. Als beschermvrouwe van de dieren is Diana nogal meedogenloos voor diegene die haar onheus bejagent. Wanneer zij tijdens het baden ongewild wordt bespied door de jager Aktaion

verandert zij hem in een hert en laat hem verslinden door zijn eigen jachthonden. 'Pas toen alle levensgeest uit al die wonden was verdwenen, bekoelde ook de wrok van de jageres Diana, zegt men'. Een wreed maar geliefd thema bij vele kunstenaars, geschikt als beeldengroep bij een vijver of waterwerk. Ook in de schilderkunst is de opgeschrikte Diana veelvuldig weergegeven, het schenden van haar kuisheid door de naïeve jongeling genoot grotere populariteit dan de wraakactie die daarop volgde.

Sint Hubertus

In de wereld van het jagen is St. Hubertus een bekende naam. Hij is dan ook de schutspatroon van de jagers. De legende gaat als volgt: Hubertus (die leefde in de 6e eeuw) was een losbandig en lichtzinnig jager. Tijdens een van zijn jachtpartijen ontmoet hij een hert dat in zijn gewei een lichtend kruis draagt. Hubertus is zo onder de indruk dat hij zich tot het Christendom bekeerde en zelfs bisschop werd. Later is hij zelfs heilig verklaard. Vele jachthuizen en clubs zijn vervolgens naar deze beschermheilige vernoemd. De familie Kröller Müller (zelf fervent jagers) gebruikte de legende van deze heilige als uitgangspunt voor hun Jachthuis op de Veluwe. De glas-in-lood ramen vertellen het verhaal van de bekering van deze ooit zo losbandige jager. De vleugels en de hoge toren van het gebouw verwijzen naar het kruis dat door het hert werd gedragen.